

Göçün İnsan Toplum Ülkeler Üzerinde Sosyal ve Kültürel Etkileri Social and Cultural Effects of Migration on Human Society Countries

Sinem Kurtural

Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Müzecilik Bölümü, İzmir Türkiye
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9880-4979>

ÖZET

İnsanoğlu sosyal, siyasi ve ekonomik düzenlerini ilkel devlet düzenleri içerisinde hayata geçirirken gerek inançları doğrultusunda gerekse değerleri doğrultusunda kendilerini ve medeniyetlerini ifade eden sayısız eser yaratmıştır.

Çağlar boyu insanoğlu daha uygun yaşam şartlarına ulaşma isteğinin peşinden giderek, savaş ve doğal afetler gibi nedenlerden dolayı yaşadıkları köyleri, şehirleri ve ülkelerini terk etmek zorunda kalmışlardır. Son yıllarda, Suriye, Irak, Afganistan, Libya, Ukrayna da yaşanan savaş sonucu 6 milyondan fazla insan ülkelerini terk etmek zorunda kalmıştır. Türkiye’de 2023 yılında yaşanan deprem sonucu evleri, işyerleri, okulları, hastaneleri yıkılan 1 milyondan fazla insan yaşadıkları şehirlerden başka şehirlere göç ettiler.

Daha iyi yaşam koşullarına sahip olmak için her yıl Avrupa’ya Afrika’dan göç için yola çıkan bir çok göçmen Akdeniz sularında hayatını kaybetmektedir. Bu amaçla ölümü bile göze almaktadır. Güney Amerika’dan yola çıkıp Amerika ve Kanada’ya ulaşmak isteyen tarım işçilerini birçok sorun beklemektedir.

Göçmenlerin dil, barınma ve eğitimleri büyük sorun oluşturmaktadır. Göçmenler kendilerine özel yaşam alanları oluşturmaktalar. Kendi şehir, ülke vatandaşları ile evlenmektedirler. Başka bir ülkede, kendi mikro yaşam alanlarını oluşturarak, mikro ülkelerini kurmaktadır. Yıllar geçse bile, göçmenler geldikleri ülkelerin kültür, sosyal yapı, dil özelliklerinden vaz geçmemektedir.

Göç olgusu geçmişte vardı. Bugün de var. Gelecekte de olacaktır.

Ülkeler arası ticaretin, sosyal dayanışmanın sağlanması, kültürel ve sanatsal aktivitelerin müzelerde yansıtılması ile mümkün kılınabilir.

Ülkeler bu konuda belirli çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmada göç müzeleri irdelenerek kültürler arası iletişimin müzede sergilenmesi ele alınmıştır. Birçok göç müzesinde, küresel anlamda bütüncül bir yaklaşım izlenmemiştir. Bu durum bütünlükçü kültürel miras anlayışını doğurmakla birlikte ülkeler arası siyasi ilişkilere yansımaktadır. Bu çalışma yapılan literatür taramaları çerçevesinde alan yazınında bu konunun eksikliğini gidermeyi ve dikkat çekmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Müze, kültürel miras, arkeoloji, göç müzeleri, göç

ABSTRACT

Mankind has created countless works that express themselves and their civilizations, both in line with their beliefs and in line with their values, while realizing their social, political and economic orders within the primitive state orders.

Throughout the ages, human beings have had to leave their villages, cities and countries due to reasons such as war and natural disasters, following the desire to reach more suitable living

conditions. In recent years, the war in Syria, Iraq, Afghanistan, Libya and Ukraine has forced more than 6 million people to leave their countries. As a result of the earthquake in Turkey in 2023, more than 1 million people, whose homes, workplaces, schools and hospitals were destroyed, migrated from their cities to other cities.

Many immigrants who set out to migrate to Europe from Africa every year in order to have better living conditions die in the Mediterranean Sea. For this purpose, they even risk their lives. Many problems await agricultural workers who want to set off from South America and reach America and Canada.

Language, accommodation and education of immigrants constitute a major problem. Immigrants create their own private living spaces. They marry citizens of their own city, country. In another country, they are establishing their micro-countries by creating their own micro-habitats. Even after years, immigrants do not give up on the culture, social structure and language characteristics of the countries they come from.

The phenomenon of immigration existed in the past. There is today too. It will be in the future.

Ensuring inter-country trade and social solidarity can be made possible by reflecting cultural and artistic activities in museums. Countries are doing certain studies on this issue. In this study, the museum of migration is examined and the exhibition of intercultural communication in the museum is discussed. In many migration museums, a global holistic approach has not been followed. While this situation gives rise to an integrative understanding of cultural heritage, it is reflected in the political relations between countries. This study aims to make up for the lack of this subject in the literature and to draw attention within the framework of the literature reviews.

Keywords: Museum, cultural heritage, archeology, migration museum, migration

GİRİŞ

Göç her zaman süre gelen sosyal bir eylemdir. Savaşlar ve sömürgeleşme insanların yerleşim mekanlarını terk ederek daha verimli ve güvenilir yerlere taşınmasına sebebiyet vermiştir. Özellikle 16. Yüzyıldan itibaren yeni dünyanın fethi ile birlikte yeni iş gücüne ihtiyaç duyulmuştur. (Toksöz G. , 2006). Son yüzyılda, dünyada göç çok önemli hale geldi. Özellikle son 30 yılda göç, dünyadaki iletişim ağlarının ve teknolojinin ivme kazanmasıyla kıtlık ve açlık çeken kitlelerin refah seviyesi yüksek ülkelere yoğun bir şekilde akın etmesine yol açtı. Bu anlamda göç toplumların çok kültürlü ve demografik olarak değişmesine sebep olmuştur.

Birleşmiş Milletler göçmeni, sebepleri, gönüllü veya düzenli olup olmaması

Göçmen, sosyoekonomik koşullarını iyileştirmek ve kendilerini ve ailelerine ilişkin beklentilerini geliştirmek amacıyla başka bir bölgeye hareket eden kişidir. (IOM, 2013:37). Mülteci ise , ırkı dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti ve. Siyasi görüşleri yüzünden haklı bir zulüm korkusu nedeniyle vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve söz konusu korku yüzünden, ilgili ülkenin korumasından yararlanmak istemeyen kişilerdir. (IOM,2013:65). Sığınmacıyı. İncelediğimizde kavram olarak zulüm veya ciddi. Zarardan korunmak amacıyla, kendi ülkesi dışında bir ülkede güvenlik arayışında olan ve ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde mültecilik statüsünde ilişkin yaptığı başvurunun sonucunu bekleyen kişidir (IOM, 2013:74).

ARAŞTIRMA

Bu araştırmada meta-analiz yapılarak nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmış olup, 1980 ve 2022 arası tezler, makaleler ve kitaplar incelenmiştir. Ayrıca internetten faydalanılmıştır.

BULGULAR

Göçlerin araştırma alanları çok geniş ve yönlüdür. Bu araştırmadaki bulgular göç kuramları üzerinden çalışılmış olup göçün insan, toplum ve ülkeler üzerindeki sosyal ve kültürel etkileri irdelenmiştir ve müzelerde sergilenme biçimlerine odaklanılmıştır. Göç olgusunu açıklamak için özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren farklı teoriler geliştirilmiştir. Bu teorilerden bazıları; Neoklasik iktisadın mikro ve makro göç teorisi, ikiye bölünmüş emek piyasası teorisi dünya sistemleri teorisi, yeni ekonomi teorisi, network kuramı (göçmen ağları kuramı) ve göç sistemleri teorisidir. Develi, E. (2017).

Göç Kuramları

1. Neo Klasik Yaklaşımın Göç Kuramı

Neo klasik teoriye göre bireyler daha pozitif net gelir sağlamak amacıyla göç ederler. Massey'e göre göç seyahatinde iş ararken seyahat ederken iş ararken , yeni bir dil ve. Kültür öğrenirken eski kültürden bağları koparıp yeni kültüre adapte olmanın psikolojik maliyetlerin hepsini kapsamaktadır. (Massey vd, 2014:14). Gelişmekte olan ülkelerde genelde göç gönüllü olarak değil daha rahat hayat şartları aramak için yapılmaktadır.

2. İkili İş Gücü Piyasası Kuramı

Savaşlar dolayısıyla mülteciler Avrupa Birliğine doğru hayatlarını kaybetmek pahasına yola çıkmaktadırlar. Buna en güzel örnek ise Avrupa'daki refah ve emek ücretlerinin yüksek olması sebebiyle ailelerin uluslararası göç etmeleridir. Gelişmiş ülkelerde vasıfsız işçilere ihtiyaç olduğu için sanayileşmiş ülkelerde göçmen işçi talepleri bulunmaktadır. İşçilerin buldukları ülkedeki yüksek işsizlik oranlarından dolayı ve ayrıca düşük ücretler karşılında çalıştırılmasından kaçmaları ve işçi kabul eden ülkelere kronik düşük ücretlere göçmelerini savunan kuramdır. Kurekova, L. (2010).

3. Dünya Sistemleri Göç Teorisi

Kapitalist ilişkilerden kaynaklan kapitalizimin hakim olmadığı toplumların, çevresel, iklimsel etkiler yoksullaşmaya neden olmaktadır. Sömürgecilik, askeri müdahaleler, medya doygunluğu ve pazarların pazarlamasının bir sonucu olarak göçmenler kapitalist toplumlara gitmelerine dünya sistemleri göç teorisi denir. Immanuel Wallerstein 'a göre bu yaklaşım bu durum göçmenleri uzun mesafeli göçlere sürüklemiştir. Göçün temel sebebi umuttur.

4. Göçmen Ağları Kuramı

Göçmen ağları kuramı, göçmenleri arkadaşları, akrabaları, yurtdaşları birbirine bağlayan ilişkiler kümesidir. Bu ilişkiler Arango'ya göre; bilgi aktarılan, finansal destek sağlanan konaklamaları kolaylaştıran göçmenlikle ilgili hukuksal bilgilere rahat erişim sağlanmasını sağlayan bir bilgi ve kültürel ağ sistemidir. Arango (2000:291).

5. Kümülatif Nedensellik Kuramı

Kümülatif nedensellik kuramı teorisi 1956 yılında Gunnar Myrdal tarafından açıklanmıştır. Myrdal, G. (1972). Douglas Massey ve arkadaşları tarafından da geliştirilmiştir. Kümülatif nedensellik kuramı göç ilişkileri ağının , gelir bölüşümü, toprak bölüşümü, kültürel, siyasi,

üretim yapısı ve benzeri birçok faktöre bağlıdır. Örnek olarak otomobil üretimi Avrupa’da göçmen işi olarak nitelendirilirken ABD ‘de ise yerli işi olarak nitelendirilir. (Abadan- Unat, 2017).

6. Göç Sistemleri Teorisi

Coğrafyacı Mabogunje’nin öncülüğünde oluşan bu yaklaşım yeni yaşam ve tüketim kalıpları için önceden sömürgecilik bağlarının bulunduğu ülkeler örneğin Birleşik Krallık ve Hindistan, Fransa ve Fas arasındaki göçün daha kolay oluşudur. Mabogunje, A. L. (1990).

7. Ulus ötesi Göç Teorisi

Ulaşım ve iletişim teknolojisinin dijital devrimlerinin, bireylerin tarihsel, kültürel, ekonomik ve sosyal bağlarının olduğu yerlerde ilişkilerini kolaylıkla sürdürmeleri ve kolay gidip gelmeleri ve göç etmelerini öne süren yaklaşım ulus ötesi (ya da ulus aşırı) kuramdır. Portes ‘e göre göç hükümetler uluslararası şirketler veya yakın hısımlar akrabalar yakın akrabaları tarafından da başlatılabilir. Portes, A. (2003). Ayrıca kuramda dini cemaatlerin , siyasal ve kültürel sivil toplum örgütlerinin, derneklerin payı büyüktür. Ulus aşırı ve ulus ötesi aynı anlama gelmektedir.

SONUÇ

Dil, din, gelenekler ve davranış normları dahil olmak üzere ortak soy ve kültürle ilişkilendirilen etnik köken, genellikle alıcı bir ulusun dünya görüşüne katkıda bulunur ve bu görüşe meydan okur. Bunun, hizmet sunumunda göçmen ve toplum arasındaki karmaşık ilişkiyle boğuşması gerektiğini görebilecek sosyal etkiler de dahil olmak üzere, toplumunun çeşitli kesimleri üzerinde etkileri olabilir.

Göçmenlerin ev sahibi toplumlara yaptıkları katkılar; köken kültürlerin çeşitliliği ve zenginliği; ikili aidiyet hakkı sağlanmalı, aidiyet duygusunu geliştirin; toplulukların kendilerini ulusun ayrılmaz bir parçası olarak hissetmelerini sağlamak; ortak bir zemin bulmak ve ulusal bir kimliğe katkıda bulunmak.

Bireyleri ve özellikle de mültecileri topraklarını terk etmeye iten olaylar hakkında farkındalık yaratın ve eğitim verin, böylece ev sahibi nüfus arasında empati geliştirin. Daha genel olarak, göçle ilgili çok kültürlü yapı için klişeleri bozmak gerekir.

KAYNAKÇA

Abadan-Unat, N. (2017) *Bitmeyen Göç: Konuk işçilikten ulus-ötesi yurttaşlığa*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Arango, J.(2000) Explaining. Migration : A Critical View, *International Social Science Journal*,52(165):283-296.

Develi, E. (2017). 21. YÜZYILDA GÖÇ OLGUSU: ULUSLARARASI GÖÇ TEORİLERİNİN EKONOMİ POLİTİĞİ . Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , Göç Özel Sayısı , 1343-1353 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/sduibfd/issue/53207/706530>

Myrdal, G. (1972). *Asian drama; an inquiry into the poverty of nations* (Vol. 1). Pantheon.

IOM,(2013). *Göç terimleri sözlüğü*. No:31, 2. Baskı Ed. Richard Perruchoud ve Jillyanne Redpath- Cross (Türkçe) http://publications.iom.int/systemfiles/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf (Erişim tarihi:03.08.2023).

Mabogunje, A. L. (1990). Urban Planning and the Post-Colonial State in Africa: A Research Overview1. *African studies review*, 33(2), 121-203.

Massey, D.S. vd. (2014)Uluslararası göç kuramlarının bir değerlendirmesi, *Göç Dergisi*, 1. (1):11-46.

Portes, A. (2003). Theoretical Convergences and Empirical Evidence in the Study of Immigrant Transnationalism, *International Migration Review*, 37 (3):874-892.

Kurekova, L. 2010) Theories of migration: Critical review in the context of the EU East-West flows, CARIM Euro-Mediterranean Consortium for Applied Research on International Migration, Central European University.

Toksöz, G. (2006). *Uluslararası Emek Göçü*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.